

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО
КАДАСТРУ**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м

спеціальності 205 «Лісове господарство»

Мотуз І.М.

Керівник: д.т.н., проф. Перович І.Л.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

Рецензент:

Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЛІСОВИЙ КАДАСТР.....	6
1.1.Нормативна база.....	6
1.2. Завдання державного лісового кадастру.....	7
1.3. Призначення державного лісового кадастру.....	8
1.4.Складові частини державного лісового кадастру.....	9
1.5.Документація державного лісового кадастру.....	10
1.6.Порядок ведення державного лісового кадастру.....	12
1.7. Облік лісів.....	13
1.8.Моніторинг лісів.....	13
1.9.Національна інвентаризація лісів.....	14
РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО КАДАСТРУ ТА ОБЛІКУ ЛІСІВ	16
2.1. Загальні положення.....	16
2.2.Подання інформації про лісовий кадастр.....	19
2.3. Подання документації первинного обліку лісів.....	19
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ, ЗАХИСТУ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ НА ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЯХ ЗЕМЕЛЬ.....	22
3.1.Основні положення.....	24
3.2. Облік лісів.....	26

3.3. Система ведення державного лісового кадастру.....	27
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ	
ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В АСПЕКТІ СТАЛОГО	
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	31
4.1. Основні положення лісовпорядкування.....	31
4.2. Види та методи лісовпорядних робіт, етапи лісо-	
впорядкування.....	36
4.3. Етапи лісовпорядкування лісів.....	41
4.4. Лісовпорядні та технічні наради.....	
4.5. Громадське обговорення в процесі здійснення лісо-	
впорядкування.....	44
4.6. Проведення процедури оцінки впливу на довкілля під час	
здійснення лісовпорядкування.....	48
4.7. Документи і матеріали, що складаються під час здійснення	
базового лісовпорядкування.....	50
4.8. Контроль та авторський нагляд лісовпорядних робіт.....	51
4.9. Проведення лісотаксаційних робіт та оцінка обсягу здійснення	
лісогосподарських заходів.....	54
4.10. Ландшафтні, лісотипологічні, лісобіологічні обстеження та	
дослідження лісових природних комплексів.....	55
4.11. Основні принципи проектування багатоцільового ведення	
лісового господарства.....	61
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Державний лісовий кадастр – це державна система обліку лісів, ведення якого передбачено статтею 23 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [3]. Практика ведення цього кадастру базується на досвіді здійснення лісовпорядних робіт.

Об’єкт дослідження – державний лісовий кадастр.

Предмет дослідження – його структура.

Мета дослідження: охарактеризувати структуру державного лісового кадастру. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати поняття державного лісового кадастру;
- 2) описати порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів;
- 3) охарактеризувати чинний Порядок ведення державного лісового кадастру і сформулювати пропозиції щодо внесення змін до нього;
- 4) описати процедуру лісовпорядкування як основу ведення державного лісового кадастру.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісогосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Лісівництво”, “Регіональне лісівництво”, «Основи лісоексплуатації».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел 17 посилань), викладена на 69 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЛІСОВИЙ КАДАСТР

1.1 Нормативна база

Нормативна база, що регулює питання лісового господарства та обліку лісових ресурсів в Україні, включає наступні ключові документи:

1. Конституція України – Основний закон України, який встановлює принципи правового регулювання в державі, включаючи питання власності на природні ресурси, зокрема ліси.

2. Лісовий кодекс України – Основний законодавчий акт, який регулює правовідносини в сфері використання, охорони та відтворення лісів. Кодекс визначає правові основи ведення лісового господарства, розподілу лісів за категоріями, порядок управління лісовими ресурсами та користування ними [2].

3. Закон України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних" – Закон, що регулює питання створення та ведення національної інфраструктури геопросторових даних, яка включає інформацію про природні ресурси, зокрема ліси. Важливо для обліку та управління лісовими ресурсами за допомогою сучасних геоінформаційних технологій [5].

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 року № 848 "Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів" [9]. Цей нормативний акт затверджує порядок ведення державного лісового кадастру, облік лісів, а також зобов'язує відповідні органи виконувати облік лісових ресурсів. Державний лісовий кадастр є важливим інструментом для контролю та управління лісовими ресурсами.

5. Інструкція про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів, затверджена наказом Державного комітету лісового господарства України від 01.10.2010 № 298 – Ця інструкція

визначає технічні та організаційні аспекти ведення кадастру і первинного обліку лісів [6].

Вона регламентує процедури збору, обробки, зберігання та використання даних про ліси.

Ці нормативно-правові акти забезпечують правове підґрунтя для ведення лісового господарства, охорони лісів, а також гарантують контроль за їх використанням та відтворенням в Україні.

Державний лісовий кадастр включає системні відомості про розподіл лісового фонду між власниками лісів і постійними лісокористувачами, поділ усіх лісів за категоріями залежно від виконуваних ними основних функцій, грошову оцінку та інші дані, що характеризують кількісний і якісний стан лісів.

1.2. Завдання державного лісового кадастру

Завдання державного лісового кадастру:

1. Організація охорони і захисту лісів: Кадастр забезпечує систематичний збір і облік даних, необхідних для організації охорони лісових ресурсів, запобігання порушенням і захисту лісів від пожеж, шкідників, хвороб та незаконних вирубок.

2. Раціональне використання лісового фонду України: Завдяки кадастру здійснюється контроль за використанням лісових ресурсів, планування їх сталого використання для задоволення економічних, соціальних та екологічних потреб держави і суспільства.

3. Відтворення лісів: Кадастр дає змогу контролювати заходи з відновлення та відтворення лісів, забезпечуючи ефективне планування лісорозведення і лісовідновлення.

4. Контроль за якісними і кількісними змінами лісів: Через державний лісовий кадастр відбувається моніторинг змін у структурі, площі, віковій та породній складу лісових масивів. Це допомагає виявляти тенденції в розвитку лісових екосистем і приймати відповідні управлінські рішення.

5. Включення геопросторових даних: Кадастр включає дані про розташування, межі лісів, їх площі, віковий склад та інші просторові характеристики, що зберігаються та оприлюднюються в електронній формі відповідно до Закону України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних" [5]. Це дозволяє забезпечити зручний доступ до актуальної інформації про лісові ресурси через мережу Інтернет.

Ці завдання спрямовані на підвищення ефективності управління лісовими ресурсами та забезпечення сталого розвитку лісового господарства України. Державний лісовий кадастр ведеться на основі державного земельного кадастру.

1.3. Призначення державного лісового кадастру.

Призначення державного лісового кадастру полягає в забезпеченні наступних цілей:

1. Надання достовірної та об'єктивної інформації: Кадастр надає точні дані про стан лісових ресурсів, їх використання, правовий режим та екологічний стан.

2. Інформаційна підтримка органів державної влади: Дані кадастру використовуються для прийняття рішень на державному рівні щодо охорони, захисту, раціонального використання та відтворення лісів.

3. Підтримка органів місцевого самоврядування: Кадастр забезпечує органи місцевого самоврядування необхідною інформацією для прийняття рішень на місцевому рівні, що стосуються управління лісовими ресурсами.

4. Обслуговування заінтересованих підприємств, установ та організацій: підприємства, що здійснюють лісокористування, отримують доступ до інформації, необхідної для планування своєї діяльності та дотримання вимог законодавства.

5. Задоволення інформаційних потреб громадян: Кадастр забезпечує доступ громадянам до інформації про правовий режим та екологічний стан лісів, дозволяючи приймати інформовані рішення щодо користування природними ресурсами.

Таким чином, державний лісовий кадастр є важливим інструментом для управління лісовими ресурсами та забезпечення сталого розвитку лісового господарства.

1.4.Складові частини державного лісового кадастру

Складові частини державного лісового кадастру включають:

1. Облік якісного і кількісного стану лісового фонду України: Забезпечує дані про площу, види деревостанів, їхній вік, стан, запас деревини та інші характеристики лісів.

2. Поділ лісів на категорії залежно від основних виконуваних ними функцій: ліси поділяються на категорії за екологічними, економічними, рекреаційними функціями, а також за їхнім правовим режимом.

3. Грошова оцінка лісів (у необхідних випадках): Включає оцінку вартості лісів, що може бути потрібна для економічного обґрунтування їх використання або відшкодування збитків.

4. Інші показники: До них можуть входити дані про зміну стану лісів, рівень лісовідновлення, лісовпорядкування, природоохоронні заходи, правовий статус лісових ділянок тощо.

Ці складові частини державного лісового кадастру забезпечують повний комплекс інформації для ефективного управління лісовими ресурсами України.

1.5. Документація державного лісового кадастру.

Документація державного лісового кадастру ведеться на основі різних джерел і матеріалів, що забезпечують точну інформацію про стан лісів, їх використання та зміни. Це здійснюється відповідними органами влади, які ведуть облік лісових ділянок по власниках лісів та постійних лісокористувачах. Основними джерелами інформації є:

- Рішення про передачу у власність, надання в постійне користування земельних лісових ділянок, їх вилучення (викуп), або зміна поділу лісів на категорії залежно від виконуваних ними функцій.

- Акти огляду місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів.

- Акти технічного приймання лісових культур, які підтверджують успішне створення нових лісових насаджень або поліпшення стану існуючих.

- Акти переведення не вкритих лісовою рослинністю земель у вкриті лісовою рослинністю землі, що відображають процес відновлення лісів.

- Акти обстеження, складені у разі зміни категорій земель через господарську діяльність, стихійні явища або інші фактори, що впливають на стан лісових ділянок.

Вся ця документація є основою для забезпечення системного та достовірного обліку лісів, необхідного для їх раціонального використання та охорони.

Основним джерелом інформації для складання документації державного лісового кадастру є кілька ключових елементів:

1. Дані державного земельного кадастру та документи первинного обліку лісів, які забезпечують базову інформацію про лісові ділянки.

2. Документація державного лісового кадастру, складена під час попереднього державного обліку лісів, що дозволяє відстежувати зміни та динаміку стану лісових ресурсів.

3. Таблиці класів віку, які використовуються для визначення вікових характеристик лісових насаджень і планування лісгосподарських заходів.

4. Інформація з таксаційної бази даних, яка містить детальні відомості про кожну лісову ділянку. Ця база даних створюється державною лісовпорядною організацією та постійно оновлюється для забезпечення її актуальності.

Вся документація може бути уточнена під час чергового лісовпорядкування та державного обліку лісів України. Поновлення даних кадастру відбувається один раз на п'ять років, що дозволяє тримати інформацію про стан лісів у належному стані для ефективного управління і планування.

1.6.Порядок ведення державного лісового кадастру

Державний лісовий кадастр ведеться центральним органом виконавчої влади, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері лісового господарства, за єдиною для всієї України системою. Ведення цього кадастру фінансується за рахунок державного бюджету, що дозволяє забезпечити ефективну організацію, охорону, захист, раціональне використання та відтворення лісових ресурсів країни.

Порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 року № 848. Ця постанова визначає основні правила, принципи та процедури, які забезпечують систематичний контроль за станом лісів та управління лісовими ресурсами на національному рівні [9].

1.7. Облік лісів.

Облік лісів охоплює збір та узагальнення відомостей про кожен лісову ділянку, зокрема за такими показниками, як площа, кількісні та якісні характеристики. Основою для цього є матеріали лісовпорядкування, які забезпечують систематизацію та контроль за змінами в лісах.

Ведення обліку лісів передбачає постійне оновлення характеристик лісових ділянок, враховуючи зміни, викликані господарською діяльністю, стихійними лихами або іншими факторами. Це дає змогу своєчасно реагувати на зміни в екологічному стані лісів.

Громадяни та юридичні особи мають право на доступ до інформації про облік лісів у порядку, встановленому чинним законодавством. Цей доступ сприяє прозорості у використанні та управлінні лісовими ресурсами.

Порядок ведення обліку лісів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

1.8.Моніторинг лісів.

Моніторинг лісів – це система регулярного спостереження, оцінки та прогнозування змін у кількісному та якісному стані лісів. Він здійснюється через збирання, передавання, збереження та аналіз інформації про стан лісових екосистем. Цей процес допомагає прогнозувати можливі зміни в лісах і розробляти науково обґрунтовані рекомендації для управління ними.

Основні завдання моніторингу:

- Забезпечення інформаційно-аналітичної бази для ухвалення рішень, спрямованих на збереження і раціональне використання лісів.
- Прогнозування негативних змін у стані лісів та розробка заходів для їх запобігання.

- Дотримання вимог екологічної безпеки та принципів сталого розвитку в лісовому господарстві.

Моніторинг лісів є частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, що дозволяє інтегрувати його з іншими екологічними напрямками для забезпечення комплексного управління природними ресурсами.

1.9. Національна інвентаризація лісів.

Національна інвентаризація лісів – це система вибірково-статистичних обстежень лісового фонду України, спрямована на отримання достовірної та узагальненої інформації про стан лісів. Вона забезпечує дані для планування, ведення лісового господарства, державного лісового кадастру та моніторингу лісів.

Основні особливості національної інвентаризації лісів:

1. Порядок проведення затверджується Кабінетом Міністрів України.
2. Уповноважені особи, що проводять інвентаризацію, мають право перебувати на лісових ділянках, крім випадків, передбачених законодавством.
3. Фінансування здійснюється за рахунок державного бюджету або інших джерел, не заборонених законом.
4. Результати інвентаризації вносяться до державного земельного кадастру відповідно до чинного порядку.

Ця інвентаризація допомагає створювати науково обґрунтовані стратегії щодо використання та відновлення лісових ресурсів, а також підтримує сталий розвиток лісового господарства.

РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО КАДАСТРУ ТА ОБЛІКУ ЛІСІВ

2.1. Загальні положення.

Державний лісовий кадастр ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, за єдиною для України системою за рахунок коштів державного бюджету.

Порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів (далі – ПОРЯДОК) затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 року № 848 [9].

Відповідно до затвердженого Порядку, Державний лісовий кадастр та облік лісів ведеться Державним агентством лісових ресурсів України (Держлісагентство) за єдиною системою для всіх лісів. Це забезпечується за рахунок коштів державного бюджету.

Основні цілі ведення Державного лісового кадастру:

1. Охорона та захист лісів – сприяння збереженню лісових екосистем.
2. Раціональне використання – ефективне управління лісовими ресурсами.
3. Відтворення – підтримка природного відновлення лісів.
4. Контроль – систематичний моніторинг якісних і кількісних змін у лісовому фонді України.

Цей підхід дозволяє забезпечити сталий розвиток лісового господарства та охорону довкілля..

Державний лісовий кадастр є важливим інструментом для управління лісовим фондом України. Він включає:

1. Системні відомості про розподіл лісового фонду:

- Інформація про власників лісів та постійних лісокористувачів.
- Визначення правового статусу лісових ділянок.

2. Поділ лісів за категоріями:

- Класифікація лісів залежно від основних функцій, які вони

виконують, наприклад:

- Ліси, призначені для ведення лісового господарства.
- Захисні ліси.
- Природно-заповідні території.

3. Грошова оцінка лісів:

- Визначення вартості лісових ресурсів у випадках, коли це необхідно.

4. Інші дані:

- Кількісний і якісний стан лісів, включаючи:
- Площа лісів.
- Вік і склад деревостану.
- Стан здоров'я лісів і вплив екологічних факторів.

Ці дані є основою для розробки ефективних стратегій управління лісами, планування їх використання та охорони.

Склад документації кадастру і первинного обліку лісів, порядок її ведення затверджуються Міндовкіллям за поданням Держлісагентства. Документація Державного лісового кадастру ведеться на основі різних джерел даних, що забезпечують комплексний підхід до обліку та моніторингу лісових ресурсів. Основними складовими цієї документації є:

1. Дані державного земельного кадастру: Інформація про земельні ділянки, що охоплює характеристики, правовий статус та використання земель.

2. Матеріали лісовпорядкування: Документи, які містять результати організації та управління лісовими ресурсами, включаючи плани ведення лісового господарства.

3.Інвентаризація лісів: Процес збору даних про стан лісів, їх кількість і якість, що допомагає визначити потреби у відновленні та охороні.

4. Обстеження лісів: Вивчення стану лісових ділянок для виявлення проблемних аспектів, таких як захворювання дерев, вплив шкідників чи екологічні зміни.

5. Первинний облік лісів: Збір базових даних про лісові ресурси, які є основою для подальшого моніторингу та управління.

Ця документація ведеться окремо для власників лісів та постійних лісокористувачів, відповідно до вимог, визначених статтею 52 Лісового кодексу України, що дозволяє забезпечити точність і актуальність інформації щодо лісового фонду.

Дані про розподіл лісового фонду між власниками лісів і постійними лісокористувачами, а також його кількісний склад, повинні погоджуватися з територіальними органами Держгеокадастру. Це забезпечує узгодженість та точність інформації щодо лісових ресурсів на державному рівні.

Процес оновлення інформації:

1.Внесення змін: власники лісів та постійні лісокористувачі зобов'язані вносити зміни у матеріали первинного обліку лісів станом на 1 січня поточного року. Це включає дані про кількість, стан та інші характеристики лісових ділянок.

2. Уточнення документації: на основі наданої інформації проводиться уточнення документації державного лісового кадастру до 1 лютого кожного року. Це дозволяє своєчасно відображати зміни у лісовому фонді та підтримувати актуальність даних, що сприяє ефективному управлінню лісовими ресурсами.

2.2. Подання інформації про лісовий кадастр.

Республіканський комітет з лісового та мисливського господарства Автономної Республіки Крим та територіальні органи Держлісагентства зобов'язані щорічно подавати територіальним органам Держгеокадастру інформацію про показники державного лісового кадастру.

Ця інформація повинна враховувати всі поточні зміни в лісовому фонді. Основні аспекти:

1. Регулярність подання: Інформація надається щороку, що забезпечує актуальність даних щодо лісових ресурсів.

2. Зміст інформації: Інформація повинна містити всі показники кадастру, такі як площа, якісний та кількісний стан лісів, а також інші важливі зміни, що відбулися в результаті господарської діяльності чи природних факторів.

3. Взаємодія з Держгеокадастром: Ця взаємодія є важливою для інтеграції даних про лісовий фонд у державний земельний кадастр, що сприяє ефективному управлінню природними ресурсами в Україні.

Документація кадастру поновлюється один раз на п'ять років.

2.3. Подання документації первинного обліку лісів.

Підприємства, установи, організації та громадяни, які мають ліси у постійному користуванні або приватній власності, зобов'язані виконувати наступні дії:

1. Термін подання: до 1 березня року, в якому проводиться черговий державний облік лісів, ці особи повинні надсилати погоджену документацію первинного обліку лісів.

2. Оформлення документації: Документація повинна бути оформлена в установленому порядку і погоджена з територіальними органами Держгеокадастру.

3. Узагальнення інформації: Відповідні державні лісогосподарські підприємства Держлісагентства здійснюють узагальнення отриманих даних та подають зведену облікову інформацію до 1 травня органам Держлісагентства.

Основні аспекти:

- Цей процес сприяє створенню цілісної картини стану лісового фонду в Україні та забезпечує систематичний контроль за якісним і кількісним обліком лісів.

- Він також забезпечує інтеграцію даних про ліси в єдину державну систему, що важливо для управління лісовими ресурсами.

Органи Держлісагентства перевіряють повноту і достовірність зазначеної інформації, формують зведені дані кадастру по Автономній Республіці Крим, областях, мм. Києву та Севастополю і подають Держлісагентству до 1 серпня року проведення чергового державного обліку лісів.

Обов'язки Держлісагентства

Держлісагентство виконує кілька ключових функцій в рамках ведення державного лісового кадастру:

1. Перевірка даних: Держлісагентство перевіряє повноту і достовірність зведених відомостей кадастру.

2. Узагальнення інформації: Усі зведені дані узагальнюються в цілому по Україні.

3. Подання звітності: До 1 листопада року проведення чергового державного обліку лісів, Держлісагентство подає ці дані до:

- Міністерства економічного розвитку (Мінекономрозвитку)
- Міністерства екології та природних ресурсів (Міндовкілля)

- Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастру)

4. Взаємодія з державним земельним кадастром: Відомості (зміни до відомостей) про об'єкти Державного земельного кадастру, які включені до лісового кадастру, передаються відповідно до Порядку інформаційної взаємодії між кадастрами та інформаційними системами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2013 року № 483 [13].

5. Зберігання документації: Держлісагентство відповідає за зберігання документації кадастру та готує інформаційні матеріали про лісовий фонд України для видачі в установленому порядку.

Ці обов'язки Держлісагентства забезпечують систематичний облік, контроль і управління лісовими ресурсами в Україні, що є важливим для сталого розвитку лісового господарства.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО КАДАСТРУ

Державний лісовий кадастр – це державна система обліку лісів, ведення якого передбачено статтею 23 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Практика ведення цього кадастру базується на досвіді здійснення лісовпорядних робіт.

Так, відповідно до статті 51 Лісового кодексу України, державний лісовий кадастр включає:

1. Системні відомості про розподіл лісового фонду між власниками лісів і постійними лісокористувачами.
2. Поділ лісів за категоріями залежно від основних функцій, які вони виконують (екологічні, соціальні, економічні тощо).
3. Дані, що характеризують кількісний і якісний стан лісів:
 - площа лісів,
 - віковий склад,
 - породи дерев,
 - продуктивність,
 - екологічний стан тощо.

Ці відомості є важливими для ефективної організації охорони і захисту лісів, їх раціонального використання, моніторингу та відтворення лісових ресурсів України.

Потреба в розробленні проекту акта, виникла у зв'язку з тим, що статтю 49 Лісового кодексу України доповнено новою частиною, яка передбачає, що державний лісовий кадастр повинен включати геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».

Окрім того, Законом України «Про внесення змін до Лісового кодексу України щодо проведення національної інвентаризації лісів» внесено зміни до Лісового кодексу України, згідно з якими із Кодексу вилучені поняття «державний облік лісів» та «чергових державний облік лісів», зокрема з пункту 11 статті 46 та з частини другої статті 52.

Чинна редакція Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 року № 848 [9], і Інструкція про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів, затверджена наказом Держкомлісгоспу України від 1 жовтня 2010 року № 298, визначають порядок та вимоги до ведення державного лісового кадастру та обліку лісів [9].

Згідно з цими нормативними актами, документація кадастру ведеться за відповідними формами, які узагальнено характеризують:

- лісовий фонд,
- кількісні та якісні показники лісів,
- розподіл лісів між власниками та постійними лісокористувачами,
- поділ лісів на категорії залежно від основних функцій (екологічних, економічних та інших),
- інші показники, важливі для ефективного управління лісовими ресурсами.

Також ведення документації кадастру включає використання даних із державного земельного кадастру, результатів лісовпорядкування, обліку лісів та інших обстежень.

На сьогодні державний лісовий кадастр існує у вигляді зведеної документації, яка містить узагальнені дані про лісовий фонд України, але не включає картографічної складової.

Це означає, що кадастр базується переважно на текстовій та цифровій інформації, без інтеграції географічних карт та картографічних матеріалів.

Згідно з пунктами 8 і 9 чинної редакції Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів, передбачено, що документація кадастру повинна поновлюватися один раз на п'ять років на підставі результатів чергового державного обліку лісів. Однак, останнє поновлення кадастру та відповідний державний облік лісів було проведено станом на 1 січня 2011 року.

Таким чином, станом на сьогодні, оновлення документації лісового кадастру не проводилося протягом останніх років, що може впливати на актуальність даних щодо лісового фонду України.

Проект акта визначає такі цілі державного регулювання:

1. Приведення у відповідність до Лісового кодексу України процедури та вимог щодо ведення державного лісового кадастру та обліку лісів.
2. Визначення умов і механізму організації взаємовідносин з учасниками процесу ведення державного лісового кадастру та обліку лісів.

Затверджені Правила забезпечать відкритість інформації про розподіл лісового фонду між постійними лісокористувачами і власниками лісів.

3.1. Основні положення

Цей порядок визначає процедуру та вимоги щодо ведення обліку лісів і встановлює єдину систему ведення державного лісового кадастру.

Терміни, які пропонуються у цьому Порядку, мають таке значення:

адміністратор державного лісового кадастру – визначена Держлісагентством юридична особа, що належить до сфери управління Держлісагентства, яка вносить до державного лісового кадастру відомості, формує документацію державного лісового кадастру, а також здійснює заходи щодо створення та супроводження програмного

забезпечення державного лісового кадастру, відповідає за технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист відомостей, що містяться у державному лісовому кадастрі, розроблення та забезпечення функціонування програмного забезпечення для взаємодії з іншими державними електронними інформаційними ресурсами, оприлюднення відомостей державного лісового кадастру;

державний лісовий кадастр – геоінформаційна система відомостей про лісовий фонд України;

лісовпорядні організації – державні лісовпорядні організації, підприємства, установи та організації всіх форм власності, які здійснюють лісовпорядкування відповідно до статті 47 Лісового кодексу України;

первинний облік лісів – облік лісових ділянок, який ведеться постійними лісокористувачами та власниками лісів;

публічна кадастрова карта лісів – частина програмного забезпечення державного лісового кадастру, за допомогою якої здійснюється надання доступу до відомостей державного лісового кадастру та оприлюднення його даних;

система ведення державного лісового кадастру – комплекс заходів, які визначають умови і механізм ведення державного лісового кадастру та організації взаємовідносин з учасниками процесу його ведення;

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Лісовому кодексі України (далі – Кодекс), Земельному кодексі України, Законах України «Про Державний земельний кадастр», «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», інших законах та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актах.

3.2. Облік лісів

1. Облік лісів здійснюється під час лісовпорядкування, яке виконується лісовпорядною організацією. Цей процес включає збір і узагальнення інформації про кожну лісову ділянку, зокрема відомостей про площу, а також якісні та кількісні показники лісових ресурсів.

2. Постійні лісокористувачі та власники лісів зобов'язані вести облік змін у лісовому фонді, які можуть виникати внаслідок господарської діяльності, стихійних лих або інших факторів. Це включає документування будь-яких змін у стані лісів, щоб забезпечити точність даних про лісові ресурси та їх раціональне використання..

3. Постійні лісокористувачі та власники лісів під час проведення лісовпорядкування зобов'язані складати та передавати документацію, що відображає облік змін у лісовому фонді, до відповідної лісовпорядної організації. Ця документація повинна містити детальну інформацію про зміни в кількісному та якісному стані лісів, які виникли внаслідок господарської діяльності, стихійних лих або інших факторів..

4.Форми документації обліку змін у лісовому фонді та порядок їх складання затверджуються Міндовкіллям.

5. На основі базових геопросторових даних, отриманих із Державного земельного кадастру, а також відомостей, зібраних під час проведення лісовпорядкування в частині обліку лісів і документів первинного обліку лісів, лісовпорядна організація створює тематичні геопросторові дані. Ці дані включають картографічну та таксаційну характеристику кожної лісової ділянки, що дозволяє більш точно оцінювати та відстежувати зміни в лісовому фонді, а також забезпечує основу для прийняття рішень щодо управління лісами.

6. Передача адміністраторові державного лісового кадастру тематичних геопросторових даних, що містять картографічну та таксаційну характеристику кожної лісової ділянки, здійснюється лісовпорядною організацією відповідно до вимог, викладених у пункті 13 цього Порядку. Це забезпечує централізований облік та оновлення інформації про стан лісів в Україні, що є важливим для управління лісовими ресурсами та планування їх використання..

3.3. Система ведення державного лісового кадастру.

Основними складовими системи ведення державного лісового кадастру є:

1.Забезпечення відображення складових частин державного лісового кадастру.

2. Визначення підстав для внесення до державного лісового кадастру відомостей, які містяться в матеріалах лісовпорядкування, обстежень, первинного обліку, національної інвентаризації лісів, на основі яких здійснюється ведення документації державного лісового кадастру відповідно до статті 52 Кодексу.

3. Визначення способу формування документації державного лісового кадастру для її ведення відповідно до статті 52 Кодексу.

4. Визначення умов ведення та адміністрування державного лісового кадастру з урахуванням вимог, визначених статтею 53 Кодексу.

5. Організація ведення державного лісового кадастру на основі Державного земельного кадастру.

6. Організація взаємовідносин організації, що проводить національну інвентаризацію лісів, з адміністратором державного лісового кадастру та

держателем державного лісового кадастру з метою виконання вимог щодо ведення документації державного лісового кадастру, в тому числі на основі національної інвентаризації лісів.

7. Визначення умов щодо забезпечення прав громадян та юридичних осіб на отримання інформації, внесеної до державного лісового кадастру, про облік лісів.

Ці складові сприяють ефективному управлінню лісовими ресурсами та забезпечують прозорість і доступність інформації про ліси для всіх зацікавлених сторін.

Державний лісовий кадастр включає:

- Облік якісного і кількісного стану лісового фонду України.
- Поділ лісів на категорії залежно від основних виконуваних ними функцій.
- Грошову оцінку лісів (у разі наявності).
- Геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, діяльність з якими та доступ до яких здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».
- Таксаційні показники щодо кількісних та якісних характеристик лісових ділянок, визначені при здійсненні лісовпорядкування.
- Відомості про нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства, у тому числі зайняті сільськогосподарськими угіддями, водами й болотами, спорудами, комунікаціями, малопродуктивними землями.
- Інші показники.

Ці складові забезпечують комплексний підхід до обліку, управління та використання лісових ресурсів в Україні.

7. Підставою для внесення до державного лісового кадастру відомостей, які характеризують кожен лісову ділянку і містяться в матеріалах лісовпорядкування, є наказ територіального органу Держлісагентства про затвердження матеріалів лісовпорядкування, або змін до них, виданий відповідно до пункту 117 Порядку здійснення лісовпорядкування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112 [13].

8. Територіальний орган Держлісагентства в п'ятнадцятиденний строк з дня затвердження матеріалів лісовпорядкування надсилає лісовпорядній організації та адміністратору державного лісового кадастру інформацію про реквізити наказу про затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них.

9. Після отримання від територіального органу Держлісагентства інформації про затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них відповідно до вимог пункту 117 Порядку здійснення лісовпорядкування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2023 р. № 112, лісовпорядна організація в п'ятиденний строк передає тематичні геопросторові дані адміністраторові державного лісового кадастру для їх включення до державного лісового кадастру [13].

10. Підставою для внесення до державного лісового кадастру відомостей, отриманих за результатами національної інвентаризації лісів, є звіт про результати національної інвентаризації лісів, затверджений Держлісагентством.

11. Організація, що проводить національну інвентаризацію лісів, в п'ятнадцятиденний строк з дня затвердження звіту про результати національної інвентаризації лісів надсилає адміністратору державного лісового кадастру копію затвердженого звіту про результати національної

інвентаризації лісів та звітні таблиці національної інвентаризації лісів, визначені додатком 3 до Порядку проведення національної інвентаризації лісів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 392, в електронному вигляді для внесення їх до державного лісового кадастру [11].

12. Документація державного лісового кадастру формується на основі відомостей, які містяться в державному лісовому кадастрі, за допомогою програмного забезпечення державного лісового кадастру.

13. Форми документації державного лісового кадастру та порядок їх складання, а також перелік відомостей, які відображаються на Публічній кадастровій карті лісів, затверджуються Міндовкіллям.

14. Ведення державного лісового кадастру забезпечується Держлісагентством, яке є його держателем.

15. Використання відомостей державного лісового кадастру здійснюється шляхом надання доступу до відомостей державного лісового кадастру за допомогою програмних засобів державного лісового кадастру, у тому числі через Публічну кадастрову карту лісів з використанням каналів електронних комунікацій.

16. Доступ до геопросторових даних та метаданих державного лісового кадастру здійснюється шляхом інформаційної взаємодії відповідно до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» [4].

17. Обмін інформацією між Державним земельним кадастром та державним лісовим кадастром здійснюється відповідно до Порядку інформаційної взаємодії між Державним земельним кадастром, іншими кадастрами та інформаційними системами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2013 р. № 483 [12].

РОЗДІЛ 4. ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ ЯК ОСНОВА ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО КАДАСТРУ.

4.1. Основні положення лісовпорядкування.

Порядок здійснення лісовпорядкування регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112. Цей Порядок визначає єдину систему та умови організації і здійснення лісовпорядкування [14].

Система та умови організації і здійснення лісовпорядкування - комплекс заходів, які визначають умови і механізм здійснення лісовпорядкування та організації взаємовідносин з учасниками процесу лісовпорядкування (далі - система лісовпорядкування).

Основними складовими системи лісовпорядкування є:

1. Визначення умов і механізму здійснення лісовпорядкування відповідно до статті 46 Лісового кодексу України.

2. Організація взаємовідносин державних лісовпорядних організацій, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, які здійснюють лісовпорядкування відповідно до статті 47 Лісового кодексу України (далі - лісовпорядні організації), з:

- Постійними лісокористувачами, громадянами і юридичними особами, які мають у приватній власності ліси, – в частині виконання обов’язків щодо ведення лісового господарства на основі матеріалів лісовпорядкування відповідно до статей 14 та 19 Лісового кодексу України.

- Держлісагентством та його територіальними органами – в частині організації здійснення лісовпорядкування відповідно до статті 28-1 Лісового кодексу України.

- Органами державної влади та органами місцевого самоврядування – в частині реалізації ними державної політики у сфері лісових відносин відповідно до статей 30 та 31 Лісового кодексу України, зокрема щодо розроблення програм з охорони, захисту, використання та відтворення лісів.

- Громадськістю – в частині забезпечення вимог Державної стратегії управління лісами України до 2035 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777, щодо відкритого доступу суспільно важливої інформації про ліси незалежно від форми їх власності.

Ці складові формують основи для ефективного управління лісовими ресурсами та забезпечення сталого розвитку лісового господарства в Україні.

У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

1. Актуалізація матеріалів лісовпорядкування – внесення поточних змін до матеріалів лісовпорядкування на підставі щорічних лісотаксаційних робіт на лісових ділянках, в яких здійснено лісогосподарські заходи або які зазнали змін внаслідок стихійних явищ, наданих/вилучених земельних лісових ділянках, та програмна зміна таксаційних показників деревостанів, пов'язаних з їх природним ростом, з метою щорічного оновлення таксаційної і картографічної баз даних, уточнення поточних планів рубок і лісогосподарських заходів з територіальним їх розміщенням.

2. Виділ (первинна лісогосподарська облікова одиниця) – ділянка з визначеними межами, однорідна за своїм господарським значенням і таксаційною характеристикою, що відрізняється від таксаційних характеристик суміжних ділянок на величину, визначену організаційно-розпорядчими документами лісовпорядної організації, і потребує здійснення на всій своїй площі однакових лісогосподарських заходів.

3. Візир – смуга шириною до 0,3 метра, яку прорубують в лісі паралельно одній із сторін кварталу для розмежування території на окремі таксаційні ділянки (візир таксаційний), відмежування лісосік або виділених у їх межах ділянок, у місцях наміченого розташування трелювальних, порожнякових тракторних та під'їзних шляхів, автомобільних доріг.

4. Господарство – сукупність (група) деревних та/або чагарникових порід, об'єднана залежно від біологічних особливостей та господарського призначення.

5. Господарська секція – сукупність однорідних за складом і продуктивністю насаджень і не вкритих лісовою рослинністю земель, об'єднаних господарською метою, одним віком стиглості і системою рубки лісу.

6. Господарська частина – територіально відокремлена сукупність деревостанів та інших категорій лісових ділянок, об'єднаних екологічним і господарським значенням лісів, режимом ведення лісового господарства та лісокористування.

7. Клас віку – віковий період, яким характеризують вікову структуру деревостанів залежно від порід.

8. Лісогосподарські заходи – заходи з охорони лісів від шкідників і хвороб, поліпшення якісного складу лісів, раціонального використання та розширеного відтворення лісів.

9. Лісотаксаційні роботи – комплекс робіт, які проводяться з метою визначення породного та вікового складу деревостанів, їх стану, якісних та кількісних характеристик лісових ресурсів.

10. Натурні лісовпорядні роботи (далі – натурні роботи) – частина лісовпорядних робіт, які проводяться безпосередньо в лісі.

11. Підвиділ – ділянка, утворена в процесі актуалізації матеріалів лісовпорядкування внаслідок відокремлення частини виділу.

12. Постійна господарська ділянка – первинна розрахункова одиниця при ділянковому методі лісовпорядкування, яка включає один або кілька виділів, що відрізняються за таксаційною характеристикою, але територіально об'єднані спільністю типу лісорослинних умов і спрямованістю комплексу лісогосподарських заходів з метою формування високопродуктивних стійких деревостанів, які відповідають своєму цільовому призначенню.

13. Постійний лісокористувач – підприємства, установи, організації всіх форм власності, їх філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які мають у користуванні чи власності ліси на землях усіх категорій.

14. Природне поновлення – відновлення лісу природнім способом з насіння та кореневих і пневих паростків на площах зрубів та нелісових землях.

15. Проектний період – період між базовими лісовпорядкуваннями.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Лісовому кодексі України, а також у прийнятих відповідно до нього нормативно-правових актах.

Лісовпорядкування здійснюється лісовпорядними організаціями.

Об'єктом лісовпорядкування є лісові ділянки та нелісові землі, які надані в користування або власність в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства (далі - ліси).

Одночасно впорядковуються всі ліси (або їх частина, віднесена до відповідної філії, представництва, відділення та інших відокремлених підрозділів), розташовані на земельних ділянках, які належать громадянам та юридичним особам на праві власності або користування, оформлених відповідно до Закону України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”, або межі яких підтверджені планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування, а також всі полезахисні лісові смуги, розташовані на землях сільськогосподарського призначення, передані в установленому порядку у постійне користування державним або комунальним спеціалізованим підприємствам чи в оренду фізичним та юридичним особам.

Впорядкування лісів, які зростають на землях, що належать до земель лісогосподарського призначення, лісів, розташованих на інших категоріях земель та на землях запасу, а також лісів на самозалісених ділянках, визначається технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

Цей процес включає:

1. Забезпечення обліку – систематичний облік якісного і кількісного стану лісового фонду, що включає оцінку та аналіз стану деревостанів.

2. Картографічні матеріали – використання планово-картографічних матеріалів для чіткого визначення меж лісових ділянок та інших об'єктів.

3. Лісовпорядкування – розробка технічної документації, яка регламентує проведення лісовпорядних робіт, включаючи класифікацію лісів за категоріями, та визначає стратегії їх використання і охорони.

4. Актуалізація даних – проведення регулярного оновлення даних лісового кадастру та впровадження нових технологій для покращення точності та доступності інформації про ліси.

Таким чином, упорядкування лісів є важливим етапом у забезпеченні ефективного управління лісовими ресурсами та їх збереження для майбутніх поколінь.

Технічна документація із здійснення лісовпорядкування є складовою здійснення лісовпорядкування, складається з інструктивно-методичних матеріалів, що регламентують процедури, протоколи, методи збору, обробки та передачі інформації про показники, контроль робіт, інші технічні аспекти проведення польових і камеральних робіт, і затверджується державною лісовпорядною організацією з урахуванням вимог Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 [14].

4.2. Види та методи лісовпорядних робіт, етапи лісовпорядкування.

Лісовпорядкування поділяється на первинне базове та повторне базове, кожне з яких має свої особливості та процедури.

Первинне базове лісовпорядкування

Цей вид лісовпорядкування здійснюється в лісах, які впорядковуються вперше. Основні етапи включають:

1. Лісотаксаційні роботи – проводяться інструментальні вимірювання для отримання даних про лісові ділянки.
2. Закладання пробних площ – встановлюється необхідна кількість і види пробних площ для отримання репрезентативних даних.
3. Обстеження природних комплексів – досліджуються лісові природні комплекси, включаючи виявлення пралісів, квазіпралісів та типових і унікальних природних комплексів.
4. Оцінка біорізноманіття – виявлення місць зростання рідкісних і загрозливих видів тваринного та рослинного світу.
5. Заповідання – формування матеріалів для включення цінних екологічних об'єктів до заповідного фонду.
6. Актуалізація матеріалів – внесення змін до матеріалів лісовпорядкування для підтримання актуального стану таксаційної та картографічної баз даних.

Повторне базове лісовпорядкування

Цей вид проводиться в раніше впорядкованих лісах з метою актуалізації даних та корекції управлінських стратегій. Основні етапи включають:

1. Коригування внутрішньогосподарської організації — часткова корекція організації лісового господарства.

2. Лісотаксаційні роботи – повторні вимірювання та оцінка стану лісових ділянок.

3. Обстеження пробних площ – повторне обстеження всіх пробних площ, які збереглися від попередніх лісовпорядкувань.

4. Дослідження природних комплексів – проведення досліджень для виявлення рідкісних видів.

5. Внесення змін – актуалізація даних в документації, що включає оновлення таксаційних показників і картографічної інформації.

Обидва види лісовпорядкування спрямовані на забезпечення раціонального використання лісових ресурсів, збереження біорізноманіття та впровадження ефективних лісогосподарських заходів, що відповідають вимогам охорони навколишнього середовища.

Строк повторюваності повторного базового лісовпорядкування для об'єктів лісовпорядкування площею 100 гектарів і більше становить 10 років, для об'єктів лісовпорядкування площею до 100 гектарів - 20 років.

Актуалізація матеріалів лісовпорядкування є важливою частиною управління лісовими ресурсами, що забезпечує їх відповідність реальному стану. Процес включає кілька ключових етапів і методів:

Актуалізація матеріалів лісовпорядкування

1. Підстави для актуалізації:

- Щорічні лісотаксаційні роботи: Проводяться для отримання нових даних про стан лісів.

- Інформація від постійного лісокористувача (власника лісів): Включає зміни, що сталися внаслідок господарської діяльності або природних процесів.

- Зміни таксаційних показників: Актуалізуються показники, що відображають природний ріст деревостанів.

2. Внесення змін:

- Зміни вносяться на основі результатів лісотаксаційних робіт або вже актуалізованих матеріалів лісовпорядкування, що дозволяє підтримувати документи в актуальному стані.

Основні методи

- Метод класів віку:

- Групування виділів: Виділи об'єднуються в господарства та господарські секції за ознаками віку і характеристик.

- Розподіл площ і запасів: Виконується аналіз площ і запасів деревостанів, які класифікуються за віком, що допомагає в плануванні лісогосподарських заходів.

Облікові одиниці

- Первинна облікова одиниця: Виділ – ділянка, що характеризується однорідними таксаційними показниками та потребує однакових лісогосподарських заходів на всій своїй площі.

- Первинна розрахункова одиниця: Господарська секція – сукупність однорідних за складом насаджень, яка об'єднує виділи на основі спільності екологічних і господарських умов.

Отже, актуалізація матеріалів лісовпорядкування за допомогою методу класів віку сприяє більш ефективному управлінню лісовими ресурсами, забезпечуючи точну інформацію для планування та реалізації лісогосподарських заходів. Це, в свою чергу, допомагає зберігати біорізноманіття та раціонально використовувати лісові ресурси.

Ділянковий метод лісовпорядкування

Ділянковий метод лісовпорядкування є специфічним підходом, що застосовується в особливо цінних лісах та природно-заповідному фонді. Основною метою цього методу є збереження та підсилення захисних і природоохоронних функцій лісів. Ось ключові аспекти цього методу:

1. Використовується в особливо цінних лісах та природно-заповідному фонді.

- Підходить для лісів з різновіковою структурою деревостанів, що вимагає особливого управління для збереження їх екологічної цінності.

- Чи не обмежений певними типами лісів, але особливо ефективний у гірських лісах, де вибірккові рубки є оптимальними.

2. Структура управління:

- Створення постійних господарських ділянок: Цей підхід передбачає розбиття лісових площ на ділянки, які управляються окремо. Це дозволяє враховувати специфіку кожної ділянки, її стан, вік деревостану та інші характеристики.

3. Обсяг використання ресурсів:

- Обсяг використання лісових ресурсів визначається як сума обсягів, що отримуються під час проведення лісотаксаційних робіт на кожній

постійній господарській ділянці. Це дозволяє отримувати точні дані про стан лісових ресурсів і планувати лісогосподарські заходи.

Переваги ділянкового методу

- Збереження біорізноманіття: Застосування вибіркового рубок сприяє підтримці різноманіття видів, оскільки дозволяє зберігати дерева різних вікових груп.

- Оптимізація лісогосподарських заходів: Метод забезпечує гнучкість в управлінні лісовими ресурсами, що дозволяє адаптувати стратегії до специфічних умов кожної ділянки.

- Посилення екологічних функцій: Систематичне управління лісами сприяє покращенню їх захисних та природоохоронних функцій, що є важливим для екосистеми.

Отже, ділянковий метод лісовпорядкування є важливим інструментом у забезпеченні сталого розвитку лісових ресурсів, що відповідає сучасним вимогам охорони природи та ефективного управління. Його використання дозволяє зберігати цінні екосистеми та забезпечити їх відновлення на довгостроковій основі.

Рішення щодо здійснення лісовпорядкування за ділянковим методом приймають територіальні органи Держлісагентства на першій лісовпорядній нараді.

4.3. Етапи лісовпорядкування лісів.

Лісовпорядкування є важливим процесом для забезпечення ефективного управління лісовими ресурсами. Воно здійснюється за кількома основними етапами:

1. Підготовчі роботи

На цьому етапі здійснюється:

- Збір інформації: Аналіз існуючих матеріалів лісовпорядкування, документів та даних про стан лісів.
- Планування: Визначення мети та завдань лісовпорядкування, формування робочої групи та розподіл обов'язків.
- Розробка технічної документації: Створення планів, які містять необхідну інформацію для проведення лісовпорядкування.

2. Польові роботи

Цей етап включає:

- Лісотаксаційні роботи: Визначення порід, віку, стану деревостанів та їх якісних і кількісних характеристик.
- Обстеження території: Проведення натурних досліджень, збір даних про природні умови та екологічні особливості лісів.
- Закладка пробних площ: Створення пробних ділянок для подальшого аналізу та дослідження.

3. Камеральні роботи

На цьому етапі проводяться:

- Обробка зібраних даних: Аналіз інформації, отриманої під час польових робіт, для визначення стану лісів.

- Складання матеріалів лісовпорядкування: Формування документації, що містить рекомендації щодо ведення лісового господарства, плани рубок, а також пропозиції з охорони та відтворення лісів.

- Актуалізація бази даних: Оновлення картографічних та таксаційних баз даних на основі отриманих результатів.

Ці етапи лісовпорядкування є взаємопов'язаними та забезпечують систематичний підхід до управління лісовими ресурсами. Вони допомагають досягти оптимального використання лісів, зберігати їх екологічну цінність та забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

Взаємовідносини між лісовпорядною організацією, територіальними органами Держлісагентства та постійними лісокористувачами (власниками лісів) є ключовими для ефективного управління лісовими ресурсами. Ці відносини регулюються:

1. Договорами на проведення лісовпорядних робіт

- Угода сторін: Договори визначають обов'язки та права лісовпорядної організації та постійних лісокористувачів.

- Визначення обсягу робіт: Договори конкретизують види лісовпорядних робіт, які повинні бути виконані, та терміни їх виконання.

- Фінансування: Угода також може містити умови фінансування виконання робіт.

2. Рішеннями лісовпорядних нарад

- Обговорення стратегій: На лісовпорядних нарадах обговорюються актуальні питання, пов'язані з веденням лісового господарства, результатами лісовпорядкування та планами на майбутнє.

- Прийняття рішень: Рішення, прийняті на цих нарадах, мають на меті оптимізацію лісокористування та покращення стану лісових ресурсів.

Співпраця з іншими органами

Лісовпорядні організації активно співпрацюють з різними структурами, що включає:

- Органи виконавчої влади: Участь у розробці державних програм і політики в сфері лісового господарства.

- Органи місцевого самоврядування: Співпраця у питаннях, що стосуються місцевого управління лісами, охорони навколишнього середовища та сталого розвитку.

- Громадськість та заінтересовані сторони: Залучення широкої аудиторії до обговорення питань охорони, захисту, використання та відтворення лісів.

Оьже, ефективна взаємодія лісовпорядних організацій із різними сторонами забезпечує комплексний підхід до лісовпорядкування, що сприяє сталому розвитку лісового господарства та збереженню природних ресурсів.

4.4. Лісовпорядні та технічні наради.

Держлісагентство та його територіальні органи здійснюють регламентацію лісовпорядних робіт через проведення лісовпорядних нарад. Ці наради є важливими для всебічного обговорення та координації робіт, а також для врахування всіх аспектів, що стосуються лісового господарства.

Типи лісовпорядних нарад

1. Перша нарада

- Термін проведення: Не пізніше ніж за два тижні до початку польових робіт. Мета: Ознайомлення учасників з планами та підготовкою до польових робіт.

2. Друга нарада

- Термін проведення: Після розроблення основних проектних рішень та кількісних показників матеріалів лісовпорядкування.

- Мета: Обговорення та затвердження проектних рішень, що стосуються лісовпорядкування.

3. Третя нарада

- Термін проведення: У випадку розроблення матеріалів, що проектують плановану діяльність, передбачену Законом України “Про оцінку впливу на довкілля”. Мета: Оцінка впливу планованої діяльності на довкілля та забезпечення відповідності вимогам законодавства.

Додаткові наради

- У процесі виконання лісовпорядних робіт можуть проводитися інші лісовпорядні і технічні наради для обговорення організаційних та технічних питань, а також проектних рішень.

На лісовпорядних нарадах беруть участь:

- Представники територіального органу Держлісагентства.

- Представники лісовпорядної організації.

- Структурний підрозділ з питань екології та природних ресурсів місцевої держадміністрації.

- Постійний лісокористувач (власник лісів).

Формат проведення

- Дистанційна участь: Лісовпорядна нарада може проводитися в дистанційному режимі за допомогою технічних і програмних засобів відеоконференції. Важливо, щоб усі учасники пройшли процедуру автентифікації для забезпечення їхньої ідентифікації.

Отже, лісовпорядні наради є невід'ємною частиною процесу лісовпорядкування, що забезпечує ефективну комунікацію між усіма учасниками та сприяє дотриманню нормативних вимог у сфері охорони лісів і природних ресурсів.

Під час лісовпорядних та технічних нарад рішення приймаються відкритим голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх учасників наради. Представники громадськості не мають права участі у голосуванні.

Процедура проведення лісовпорядних нарад

Перша лісовпорядна нарада

- Мета: Визначення особливостей проведення польових робіт.

- Рішення: Усі прийняті рішення фіксуються в протоколі наради, який є обов'язковим для виконання лісовпорядною організацією та постійними лісокористувачами (власниками лісів).

- Додаток до протоколу: Таблиця, що містить всі зауваження та пропозиції заінтересованих сторін, отримані під час громадського обговорення, з урахуванням або аргументованим відхиленням.

Друга лісовпорядна нарада

- Мета: Розгляд та уточнення проектних рішень та кількісних показників матеріалів лісовпорядкування.

- Проект протоколу: Лісовпорядна організація готує проект протоколу, який має бути надіслано не пізніше ніж за 10 днів до початку наради постійному лісокористувачу (власнику лісів), територіальному органу Держлісагентства, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київським та Севастопольським міським держадміністраціям.

- Публікація: Територіальний орган Держлісагентства оприлюднює проект протоколу на своєму офіційному веб-сайті.

- Обговорення: На другій лісовпорядній нараді розглядаються результати, розбіжності (якщо є) щодо норм заготівлі деревини під час рубок головного користування, обґрунтування розрахункової лісосіки та запроектованих обсягів лісогосподарських заходів.

- Додаток до протоколу: Таблиця з урахуванням або аргументованим відхиленням усіх зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення.

Третя лісовпорядна нарада

- Умова проведення: Відбувається у випадку розроблення матеріалів лісовпорядкування, які проектують плановану діяльність, відповідно до Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”.

- Мета: Оцінка впливу на довкілля та забезпечення відповідності проектних рішень вимогам законодавства.

Отже, лісовпорядні наради є ключовими етапами у процесі лісовпорядкування, що забезпечують прозорість, обговорення та узгодження всіх аспектів управління лісами. Кожна нарада має чітко визначену мету та процедури, що дозволяють враховувати думки всіх заінтересованих сторін та забезпечують дотримання нормативних вимог у сфері охорони навколишнього середовища.

4.5. Громадське обговорення в процесі здійснення лісовпорядкування.

Процедура обговорення матеріалів лісовпорядкування

Публікація інформації

- Терміни: Не пізніше ніж за 10 робочих днів до проведення першої та другої лісовпорядних нарад територіальний орган Держлісагентства публікує на офіційному веб-сайті повідомлення.

- Зміст повідомлення:

- Дата і місце проведення нарад.

- Електронна та поштова адреси для надсилання зауважень і пропозицій.

Матеріали для обговорення

- Додаткова інформація:

- У разі проведення другої та третьої лісовпорядних нарад разом з повідомленням публікуються матеріали лісовпорядкування, які пропонуються для розгляду.

Прийом зауважень і пропозицій

- Форма подання: Зауваження та пропозиції можуть бути надіслані в електронній та паперовій формі.

- Терміни подання: Прийом зауважень і пропозицій триває 10 робочих днів з дати оприлюднення інформації.

Обговорення нарадах

- Форми прийому: Під час лісовпорядної наради зауваження та пропозиції можуть бути подані в усній та письмовій формі.

- Розгляд: Усі отримані зауваження та пропозиції розглядаються на відповідній лісовпорядній нараді.

Протокол наради

- Документація:

- Таблиці, що містять пропозиції та зауваження, разом з причинами їх неврахування та обґрунтуванням прийнятих рішень, додаються до протоколу лісовпорядної наради.

Отже, процедура обговорення матеріалів лісовпорядкування забезпечує активну участь усіх заінтересованих сторін, сприяє врахуванню їхніх думок і забезпечує прозорість процесу лісовпорядкування. Важливою складовою є фіксація усіх зауважень та пропозицій у протоколах, що підвищує відповідальність за прийняті рішення.

4.6. Проведення процедури оцінки впливу на довкілля під час здійснення лісовпорядкування.

Процедура розроблення матеріалів лісовпорядкування з оцінкою впливу на довкілля

Вимоги до розроблення

- Законодавче регулювання: Якщо матеріали лісовпорядкування проектують плановану діяльність, що потребує оцінки впливу на довкілля, їх розробка повинна відповідати вимогам Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”.

Процес включення матеріалів

- Після другої лісовпорядної наради:
- Матеріали лісовпорядкування, що проектують плановану діяльність, додаються до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Доопрацювання матеріалів

- Отримання висновку:
- Після отримання висновку з оцінки впливу на довкілля, лісовпорядна організація доопрацьовує матеріали лісовпорядкування відповідно до екологічних умов, визначених у висновку.
- Вимога до узгодженості:
- Матеріали лісовпорядкування не повинні суперечити положенням, викладеним у висновку з оцінки впливу на довкілля.

Розгляд доопрацьованих матеріалів

- Третя лісовпорядна нарада:
- Доопрацьовані матеріали, що відповідають екологічним умовам, розглядаються на третій лісовпорядній нараді.

Оцінка змін

- Зміни до матеріалів:
- Будь-які зміни, які вносяться в матеріали лісовпорядкування щодо планованої діяльності, повинні підлягати оцінці впливу на довкілля, відповідно до вимог законодавства.

Отже, ця процедура забезпечує інтеграцію екологічних аспектів у процес лісовпорядкування, забезпечуючи баланс між використанням лісових ресурсів та охороною довкілля. Важливим етапом є не лише оцінка впливу, але й подальше доопрацювання матеріалів, щоб вони відповідали екологічним нормам.

4.7. Документи і матеріали, що складаються під час здійснення базового лісовпорядкування.

Під час проведення базового лісовпорядкування розробляється проект організації і розвитку лісового господарства, що передбачає екологічно обґрунтоване ведення лісового господарства. Цей проект створюється відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють організацію лісовпорядкування.

Складові матеріали лісовпорядкування:

1. Пояснювальна записка: Описує мету, завдання та обґрунтування проекту.
2. Таксаційні описи: Включають дані про кількісні та якісні характеристики лісів.
3. Відомість розрахункової лісосіки: Для проєктованих рубок головного користування.
4. Фонди рубок: У тому числі фонд рубок головного користування.
5. Фонди відновлення лісів: Включають інформацію про лісорозведення, лісові ділянки та нелісові землі.
6. Запроєктовані лісогосподарські заходи: Відомості про заплановані лісогосподарські дії.
7. Планово-картографічні матеріали: Виготовляються на оновленій картографічній основі в цифровій формі.
8. Форми державного лісового кадастру: Офіційні документи про лісові ресурси.
9. Матеріали класифікації лісів: Інформація про категорії лісів та виділення особливо захисних ділянок.
10. Висновки про праліси та квазіпраліси: Оцінка належності ділянок до цих категорій.
11. Результати досліджень: Зоологічні, ботанічні та геоботанічні дослідження (якщо наявні).

12. Інформація про охоронювані види: Включає дані про флору та фауну, отримані від Міндовкілля.

13. Протоколи лісовпорядних нарад: Документація, що підтверджує проведення консультацій.

14. Таблиці врахування пропозицій і зауважень: Документи, що містять пропозиції зацікавлених сторін.

15. Обґрунтування розрахункових лісосік: Необхідні для підтвердження проведення рубок.

16. Інші документи: Визначені рішеннями лісовпорядних нарад і технічною документацією.

Матеріали, що містять атрибутивну та картографічну інформацію про кількісні та якісні характеристики лісових ділянок, повинні розроблятися, зберігатися та оприлюднюватися в електронній формі.

Отже, цей проект є важливим інструментом для забезпечення сталого та екологічно безпечного управління лісовими ресурсами, а також для координації дій між усіма зацікавленими сторонами в сфері лісового господарства.

У таксаційному описі зазначаються характеристики лісових ділянок та нелісових земель відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування, а також показники, визначені у Правилах утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 [15].

У випадку, якщо лісова ділянка належить до особливо захисних лісових ділянок, в таксаційному описі зазначається її найменування відповідно до Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо

захисних лісових ділянок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 [11].

Упорядкування мисливських угідь та розроблення проекту організації і розвитку мисливського господарства здійснюється відповідно до статті 28 Закону України “Про мисливське господарство та полювання” [4].

Облік лісів і ведення державного лісового кадастру здійснюються відповідно до Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 р. № 848 [9].

4.8. Контроль та авторський нагляд лісовпорядних робіт.

Контроль за дотриманням вимог Порядку, а також рішень лісовпорядних та технічних нарад здійснюють:

- Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство) та його територіальні органи.
- Державна лісовпорядна організація.
- Постійні лісокористувачі (власники лісів).

Контроль має на меті:

- Забезпечення належної якості виконаних робіт та матеріалів лісовпорядкування.
- Включення до контролю всього комплексу робіт, що виконуються під час здійснення лісовпорядкування.

Авторський нагляд за виконанням проектів організації і розвитку лісового господарства включає:

- Встановлення стану виконання заходів, передбачених проектами.
- Оперативне усунення виявлених недоліків.

Авторський нагляд здійснюється у постійних лісокористувачів (власників лісів) через 4-6 років після проведення базового лісовпорядкування. Це дозволяє оцінити ефективність впровадження матеріалів лісовпорядкування та вжити необхідних заходів для покращення процесу управління лісовими ресурсами.

Отже, контроль і авторський нагляд є важливими елементами для забезпечення високої якості лісовпорядних робіт, що, в свою чергу, сприяє сталому розвитку лісового господарства і охороні природних ресурсів.

4.8. Завдання, склад і організація підготовчих робіт.

Підготовчі лісовпорядні роботи є важливим етапом, що спрямований на вирішення організаційно-технічних питань і виконання частини натурних робіт, необхідних для якісного виконання польових лісовпорядних робіт. Ось основні складові підготовчих робіт:

1. Відновлення меж території:

- Встановлення меж постійного лісокористувача (власника лісів).
- Визначення стану існуючих меж лісів.

- Пропозиції щодо відновлення меж, прорубування та прочищення кварталних просік, відновлення і розчищення межових ліній.

2. Аналіз категорій лісів:

- Оцінка існуючого поділу лісів на категорії.
- Визначення особливо захисних лісових ділянок.

3. Збір матеріалів:

- Збір таксаційних, геодезичних і планово-картографічних матеріалів за попередній проектний період.
- Оцінка повноти, стану і можливості використання матеріалів дослідних і проектних робіт.

4. Топографічні дослідження:

- Вивчення забезпеченості топографічними картами.
- Виконання топографо-геодезичних робіт і спеціального картографування.

5. Визначення внутрішньогосподарської організації:

- Складення та узгодження проекту кварталної мережі.

6. Збір інформації, необхідної для виконання лісотаксаційних робіт.

- 7. Збір основних економічних відомостей для розроблення проекту організації і розвитку лісового господарства.

- 8. Аналіз затвердженої містобудівної та землевпорядної документації.

9.Закладення пробних площ і підготовка таксаційного ходу для колективного тренування.

10. Збір інформації про види:

- Інформація про рідкісні та зникаючі види, занесені до Червоної книги України.

- Отримання даних від Міндовкілля про види, охоронювані за міжнародними конвенціями.

11.Збір інформації про території екологічної мережі, що є важливими для охорони навколишнього середовища.

12.Збір інформації про території та об'єкти природно-заповідного фонду та їх зонування.

13.Інформація про види, занесені до регіональних (обласних) переліків, що підлягають особливій охороні.

14.Збір інформації про лісові ділянки з рекреаційним або соціально-культурним значенням для місцевих громад.

Отже, підготовчі роботи закладають основу для успішного проведення польових лісовпорядних робіт, що забезпечує якісне управління лісовими ресурсами та охорону навколишнього середовища.

Після завершення підготовчих лісовпорядних робіт складаються кілька ключових документів, які відображають результати виконаних дій і планування подальших заходів:

1. Звіт про підготовчі роботи:

- Зміст:

- Відомості про обсяг і види виконаних робіт.
- Особливості об'єкта лісовпорядкування, які можуть вплинути на організацію польових робіт.
- Обсяг наступних польових робіт і їх специфіка.
- Вивченість території, що досліджувалася.
- Забезпечення матеріалами дистанційного зондування Землі та іншою важливою інформацією з метою оцінки виконаних робіт і визначення подальших кроків у лісовпорядкуванні.

2. Проект технічного завдання:

- Зміст:
- Визначення технічних умов та вимог для проведення польових лісовпорядних робіт.
- Обґрунтування методів і підходів, що будуть застосовані.
- Визначення відповідальних осіб за виконання робіт.

3. Проект кошторису:

- Оцінка фінансових витрат, необхідних для проведення польових лісовпорядних робіт.
- Розподіл витрат за категоріями: робоча сила, матеріали, обладнання тощо.

Отже, ці документи є важливими елементами управлінського процесу в лісовпорядкуванні. Вони забезпечують систематизацію

інформації, що отримується під час підготовчих робіт, і слугують основою для планування наступних етапів лісовпорядкування.

4.9. Проведення лісотаксаційних робіт та оцінка обсягу здійснення лісогосподарських заходів.

Лісотаксаційні роботи є важливим етапом у процесі лісовпорядкування, оскільки вони дозволяють отримати точні дані про стан лісів та оцінити ефективність лісогосподарських заходів. Вони виконуються відповідно до технічної документації, що забезпечує систематичний підхід до збору та аналізу інформації.

Основні аспекти лісотаксаційних робіт:

1. Порядок проведення: Лісотаксаційні роботи здійснюються згідно з установленими правилами та стандартами, що визначають методологію збору даних та їх обробку.

2. Особливості для полезахисних лісових смуг: Додатково визначаються показники, які регламентуються відповідними правилами щодо утримання та збереження цих лісових смуг, що є важливим для їх захисту і підтримки екологічних функцій.

3. Оцінка лісогосподарських заходів: Важливою складовою лісотаксаційних робіт є оцінка обсягів та результативності виконаних лісогосподарських заходів. Це дозволяє зробити об'єктивний аналіз їх ефективності та підготувати обґрунтовані рекомендації для подальшої діяльності.

4. Характеристика лісогосподарських заходів: У матеріалах лісовпорядкування наводиться характеристика заходів, які були реалізовані в попередньому проектному періоді, включаючи як запроектовані, так і не запроектовані заходи.

Цей процес допомагає забезпечити стале ведення лісового господарства та збереження природних ресурсів.

4.10.Ландшафтні, лісотипологічні, лісобіологічні обстеження та дослідження лісових природних комплексів.

Ландшафтні, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів проводяться одночасно з проведенням лісотаксаційних робіт відповідно до технічної документації з проведення лісовпорядкування.

Ґрунтові обстеження проводяться як окремі роботи відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

Під час здійснення лісовпорядкування в межах виділів враховуються результати проведених зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень (у разі наявності таких досліджень), відомості літературних та інших джерел про перебування/зростання рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу і типових природних рослинних угруповань та проектується заходи щодо їх збереження.

4.11. Основні принципи проектування багатоцільового ведення лісового господарства

Здійснення лісовпорядкування має ключове значення для забезпечення сталого управління лісовими ресурсами. Основні аспекти цього процесу включають:

1. Виявлення деревостанів, що потребують рубок: Це дозволяє покращити якісний склад лісів, підтримуючи їх здоров'я та стійкість.
2. Визначення обсягів робіт: Оцінюється потреба у відновленні лісів, їх охорони від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, а також проведення інших необхідних лісогосподарських заходів.
3. Проектування лісогосподарських заходів: Розробляються детальні плани щодо способів та порядку виконання лісогосподарських робіт.

Важливі аспекти:

- Підстави для призначення заходів: Конкретні лісогосподарські заходи в виділі призначаються на основі їх відповідності якісним і кількісним характеристикам, а також умовам, що визначають можливість їх реалізації відповідно до законодавства.

- Кілька заходів в одному виділі: В одному лісовому виділі можуть бути призначені декілька заходів, що можуть виконуватися одночасно або послідовно, залежно від стану лісу і його особливостей.

- Визначення фондів: Під час лісовпорядкування формуються фонди рубок, лісорозведення, відновлення лісів та нелісових земель, що не підлягають лісорозведенню. Також складаються відомості про

запроектовані лісогосподарські заходи, побічне використання лісу і заходи з охорони лісів.

Ці дії є важливими для раціонального використання лісових ресурсів, збереження екосистем та забезпечення їхньої відновлюваності.

В контексті лісовпорядкування важливо розуміти структуру фондів, які регулюють використання лісових ресурсів. Ось основні моменти, що стосуються фондів рубок і лісорозведення:

Фонд рубок

- Включає всі лісові ділянки, що відповідають таксаційним характеристикам, які дозволяють проводити певні види рубки згідно з законодавством.

- Фонд рубок головного користування: Це підкатегорія, що містить ділянки, на яких зростають деревостани, що досягли віку стиглості під час проектного періоду. На таких ділянках дозволено проведення рубок головного користування.

Запроектовані лісогосподарські заходи

- Відомості про ці заходи містять інформацію про ділянки, на яких плануються лісогосподарські роботи в рамках лісовпорядкування. Це може включати різні типи рубок, лісорозведення, охорону лісів і т. д.

Фонд лісорозведення

- Включає: Ділянки, де доцільно проводити заходи з лісорозведення.
- Проектування: Заходи розробляються з урахуванням збереження природних екосистем, створення стійких до кліматичних змін лісів і

запобігання інвазіям чужорідних видів. Заборонено проводити лісорозведення на степових, лучних ділянках, болотах та біогалявинах.

Фонд відновлення лісів

- Склад: Ділянки, на яких необхідно проводити заходи з відновлення лісів.

- Проектування заходів: Також враховуються вимоги щодо збереження природних екосистем, щоб забезпечити створення стійких лісів.

Фонд нелісових земель

- Включає: Лісові ділянки, не вкриті лісовою рослинністю, та нелісові землі, на яких заборонено проводити заходи з лісорозведення згідно зі статтею 82 Лісового кодексу України.

Ці фонди грають ключову роль у забезпеченні сталого управління лісовими ресурсами, дозволяючи зберігати екологічний баланс і підтримувати біорізноманіття в лісових екосистемах.

Форми відомостей відповідних фондів та запроектованих заходів визначаються технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

Згідно з установленими нормами, запроектовані під час лісовпорядкування лісогосподарські заходи не є вичерпними. Ось ключові моменти щодо лісогосподарських заходів та їх реалізації:

Лісогосподарські заходи

1. Необхідність відповідності: Постійні лісокористувачі (власники лісів) можуть проводити лісогосподарські заходи, не передбачені в лісовпорядкуванні, за умови дотримання вимог нормативно-правових актів. Це включає використання ресурсів для поліпшення якості лісів та їх відновлення.

2. Заходи в полезахисних лісових смугах: Якщо заходи не запроектовані лісовпорядкуванням, вони можуть здійснюватися лише за рішенням відповідних комісій відповідно до правил, затверджених постановою Кабінету Міністрів України.

3. Рекреаційні та соціальні ділянки: Лісогосподарські заходи на ділянках з рекреаційним, історико-культурним або соціальним значенням повинні проектуватися з урахуванням специфіки таких територій.

Обсяги рубок і заготівлі деревини

1. Щорічний обсяг рубок: Встановлюється під час другої лісовпорядної наради. Цей обсяг визначає, скільки деревини можна заготовити в наступному році.

2. Можливий обсяг заготівлі деревини: Він розраховується для постійного лісокористувача за категоріями лісів. Це порівняння запроектованого обсягу з фактичним, досягнутим у рік лісовпорядкування, а також із середньою зміною запасу. Загальний запроектований обсяг заготівлі деревини не може перевищувати середню зміну запасу.

Природно-заповідний фонд

- Спеціальні вимоги: Лісогосподарські заходи на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду мають проектуватися з урахуванням вимог Закону України "Про природно-заповідний фонд України" та відповідних організаційних проектів.

Ці положення сприяють управлінню лісовими ресурсами, збереженню екосистем і забезпеченню стійкості лісового господарства в Україні.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання роботи:

1) охарактеризовано поняття державного лісового кадастру. Державний лісовий кадастр – це державна система обліку лісів, ведення якого передбачено статтею 23 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Державний лісовий кадастр включає системні відомості про розподіл лісового фонду між власниками лісів і постійними лісокористувачами, поділ усіх лісів за категоріями залежно від виконуваних ними основних функцій, грошову оцінку та інші дані, що характеризують кількісний і якісний стан лісів.

2) описано порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів. Державний лісовий кадастр ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, за єдиною для України системою за рахунок коштів державного бюджету.

Порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 року № 848. Відповідно до затвердженого Порядку, Державний лісовий кадастр та облік лісів ведеться Державним агентством лісових ресурсів України (Держлісагентство) за єдиною системою для всіх лісів.;

3) охарактеризовано чинний Порядок ведення державного лісового кадастру і сформулювати пропозиції щодо внесення змін до нього. Потреба у внесенні таких змін виникла у зв'язку з тим, що статтю 49 Лісового кодексу України доповнено новою частиною, яка передбачає, що державний лісовий кадастр повинен включати геопросторові дані, метадані та сервіси, оприлюднення, інша діяльність з якими та доступ до яких

здійснюються у мережі Інтернет згідно із Законом України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних». Окрім того, Законом України «Про внесення змін до Лісового кодексу України щодо проведення національної інвентаризації лісів» внесено зміни до Лісового кодексу України, згідно з якими із Кодексу вилучені поняття «державний облік лісів» та «чергових державний облік лісів», зокрема з пункту 11 статті 46 та з частини другої статті 52.

Також ведення документації кадастру включає використання даних із державного земельного кадастру, результатів лісовпорядкування, обліку лісів та інших обстежень.

На сьогодні державний лісовий кадастр існує у вигляді зведеної документації, яка містить узагальнені дані про лісовий фонд України, але не включає картографічної складової.

Це означає, що кадастр базується переважно на текстовій та цифровій інформації, без інтеграції географічних карт та картографічних матеріалів.

4) описано процедуру лісовпорядкування як основу ведення державного лісового кадастру. Система та умови організації і здійснення лісовпорядкування - комплекс заходів, які визначають умови і механізм здійснення лісовпорядкування та організації взаємовідносин з учасниками процесу лісовпорядкування. Технічна документація із здійснення лісовпорядкування є складовою здійснення лісовпорядкування, складається з інструктивно-методичних матеріалів, що регламентують процедури, протоколи, методи збору, обробки та передачі інформації про показники, контроль робіт, інші технічні аспекти проведення польових і камеральних робіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 року №2768-III // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002. - N 3-4.
2. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради, 1994. – N 17.
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546.
4. Закон України “Про мисливське господарство та полювання” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 18, ст.132.
5. Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 37, ст.277.
6. Інструкція про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів // <https://ips.ligazakon.net/document/RE18562>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. № 303 «Про затвердження Правил відтворення лісів // Офіційний вісник України. – 2007. – № 16. – Ст. 589.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» від 23 травня 2007 р., № 761 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1550.
9. Порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 р. N 848 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2007-%D0%BF#Tex>.
10. Порядок організації охорони і захисту лісів. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 612 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 45, ст. 2452).

11. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483).

12. Порядок проведення національної інвентаризації лісів. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 392 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 35, ст. 2088).

13. Порядок інформаційної взаємодії між Державним земельним кадастром, іншими кадастрами та інформаційними системами. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2013 р. № 483 (Офіційний вісник України, 2013 р., № 53, ст. 1934)».

14. Порядок здійснення лісовпорядкування. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112 (Офіційний вісник України, 2023 р., № 20, ст. 1130).

15. Правила утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення. Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 62, ст. 2007).

16. Принципи лісівництва ООН. Міжнародний документ від 14.06.1992 // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_345/.

17. Указ Президента України від 4 листопада 2008 року № 995/2008 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів і зелених насаджень» // Офіційний вісник Президента України. – 2008. – № 45. – Ст. 1279.